

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVII. Ч. 234. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 9-го жовтня 1939. No. 234. Jersey City, N. J., Monday, October 9, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ АМЕРИКИ. ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Сотоу: ВЕрген 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПЛЯНУЮТЬ РУЗВЕЛТА НА МИРОВОГО ПОСЕРЕДНИКА

ВАШИНГТОН. — У політичних колах Вашингтону велике вражіння викликувала вістка з Берліну, що німецький уряд радо повитав би президента Рузвелта як посередника в мирових заходах Європи. Здивування було тим більше, що дотепер Гітлер усе відносився ворожо до Рузвелта, а на попередні пропозиції Рузвелта, щоби прийти до згоди, майже ніколи не відповідав. У Вашингтоні є таке переконання, що Рузвелт взяв би на себе роллю миротворця, але мусів би мати запевнення з боку Англії і Франції, що з того щось вийде. Бо колиб з того нічого не вийшло, то це надірвало б престиж Рузвелта, а також звинило бину за дальше ведення війни на Англію і Францію. Вкінці, це далі потягнуло б Америку в спірні європейські справи.

„ЗАГРОЖЕНИЙ” „ІРОКВОЙ” ПЛИВЕ СПОКІЙНО.

ВАШИНГТОН. — Корабель „Іроквой”, який веде понад шістьсот американців з Європи, та якому, за звідомленням німецького адмірала Редера, грозила від певних субмарин небезпека, пливе собі спокійно й дотепер нічого йому не сталося. Все таки йому назустріч вийшли американські військові кораблі. Замітне те, що німецький адмірал Редер, даючи цю відомість американському військовому аташе в Берліні, зажадав від нього писемного посвідчення, що таку пересторогу дістав. Редер мав також сказати, що цю вістку одержав „шляхом Ірландії”.

Англіські й французькі кола в Америці є такою переконання, що це лише німецька пропаганда, яка має за завдання неутралізувати англійську пропаганду і насторожувати американську публичну думку вороже до Англії та Франції.

ЗАСТІЙ У СЕНАТІ.

ВАШИНГТОН. — Обі сторони, що з розгоном вилізали дискусію над неутралізацією законом, чомусь притихли і обі не знають, що далі починати. З боку бльоку „Ізоляціоністів”, на чолі якого стоїть сенатор Бора, вирінув плян компромісу. Бора заявив у сенаті, що його бльок готов згодитись на те, щоб впровадити клявулю „купи собі за готівку і сам забери”, але не сміють ворожі держави дістати ні на один день кредиту, а не лиш на три місяці, як це пропонують прихильники зміни; зате ще раз заявив, що його бльок ніяк не згодиться на продаж амуніції та зброї.

ВИКРИТТЯ КОМУНІСТІВ В УРЯДОВИХ ДЕПАРТАМЕНТАХ.

ВАШИНГТОН. — Конгресмен Даес, що розшукує „неамериканські активності”, заявив, що під час ревізій у комуністичних домішках знайдено документи, які доказують приналежність деяких високих урядників до комуністичної партії. Таких високих урядників, говорив він, знайдено у вашингтонським морським департаменті, в відділі офіційних друків і в інших федеральних департаментах. Покищо Даес не викрив назви.

Під час дальших зізнань бувший член німецького Бунду, Ніл Говард Нес, заявив, що на території західного бережжя Бунд підготувався до саботажів на випадок війни Америки з Німеччиною. Він вироблював пляни, як висаджувати в повітря різні важні фабрики, доки, водопроводи і т. п., говорив Нес. Члени його займались фотографуванням різних стратегічних об'єктів в цілі шпонажі. В Бунді, говорив Нес, „нема нічого американського і нічого політичного”; це зброя Німеччини і більш нічого”.

Ліга миру і демократії, яку комітет Даеса наважував „комуністичним фронтом”, звернулася до згаданого комітету з проханням, щоб він точно означив, що то є „неамериканська активність”. Бо Даес, як твердить Ліга, колись пробував наважувати як „неамериканські активності” всі ті поступові реформи, які старався впровадити „новий розділ”.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МАЄТОК АМЕРИКИ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНГТОН. — На основі статистичних обчислень загальне національне майно Америки, що було дуже впадо на початку депресії, ступінею знову піднялось. Воно виносить тепер коло 322 біліонів доларів. У 1929 році виносило 353 біліони, а в 1934 році тільки 287 біліонів доларів.

ПРОДАЖ ПАПІРОСОК У НЬО ЙОРКУ ВПАВ.

НЬО ЙОРК. — Продавці папіросок нарікають, що внаслідок податків і вищої ціни на папіроски продаж папіросок у місті Ньо Йорку впав на половину в порівнянні з продажем минулого року. Різниця в ціні є три центи на пачці, тому покупці воліють виїздити поза Ньо Йорк, щоб собі накупити папіросок.

СВЯТКУВАННЯ ДНЯ ПОДЯКИ

НЬО ЙОРК. — Внаслідок того, що президент Рузвелт проголосив святкування Дня Подяки на один тиждень скоріше, ніж це дотепер було, по-встає серед деяких стейтів доправити бізнес, мовляв, за-негодуювання. Вони протестували проти того, щоб змінити дату, освячену довгою традицією. Деякі з них рішили не слухати президента і святкувати по старому звичаю. 23 стейти будуть святкувати по старому, а 22 по новому. Президент змінив дату тому, щоби доправити бізнес, мовляв, за-негодуювання. Вони протестували проти того, щоб змінити дату, освячену довгою традицією. Деякі з них рішили не

ЗАГАДКОВИЙ СТРАЙК

НЬО ЙОРК. — Машиністи, усіх чотирьох тисяч робітників, зайняти на будові 50-міліоново-го мешканевого будинку, що його пострює Метрополитен Лайф Іншуренс Компані, на-гло застрайкували. Їх було ли-ше сто, але вони відразу по-тягнули за собою спинення праці серед 700, а далі серед

ВІДКРИВАЮТЬ НАЙБІЛЬШИЙ МЕШКАЛЬНИЙ ПРОЄКТ

Дня 25. жовтня мають відкрити в Ньо Йорку, в дільниці Квінс, коло мосту на 59. вулиці найбільший мешкальний проєкт у Злучених Державах, званий Квінсборо Гавзес. Має він примістити 3,149 родин або 11,400 людей. Мав він коштувати 16 мільонів доларів, але побудовано його коштом 13 і пів мільона.

ДЛЯ ЗАХОРОНИ ПЕРЕД ПРОПАГАНДОЮ

На зарядження бразилійсько-го уряду кожна газета, що подає якусь вістку, має подати теж її походження. Одні вістки підписані як французькі, інші як англійські, ще інші як американські. Це для охорони перед пропагандою.

СПЕЧЕНА РИБА ВПАЛА З НЕБА

Джордж Стофет з міста Редінга, в стейті Пенсильванія, каже, що як він сидів собі на ганку свого дому, відпочиваючи й зовсім не думаючи про рибуловню, з неба впав йому під ноги вструг, 12 цалів довгий, і вже спечений.

Каже, що пструг вирвався з дзьоба журавля, як цей летів понад хату Стофета. Падаючи на землю, пструг упав на електричні дроти з сильним напінням. Стофет дався відфотографувати зо спеченим пстругом у руках.

МАЮТЬ НАВЧАТИ ШТУКИ

У Ньо Йорку повстало Краєве Товариство Штуки, що по-клало собі за ціль навчати пуб-лику розуміти штуку.

Як перший засіб для довер-шення своєї цілі товариство має вживати радіових лекцій.

НАСЕЛЕННЯ ЛАТВІ.

На основі останніх статисти-чних підсумків ствердили, що в Латвії живе поверх 2,000,000 людей.

МАДЯРЩИНА ЗАЖУРЕНА

БУДАПЕШТ. — У Мадяр-щині зажурані, що вже й Ру-мунія дає національним мен-шинам полекші. Тепер черга природньо й на неї. З менши-

ДАЛІ МРІЮТЬ ПРО „ВЕЛИКУ ПОЛЬЩУ”

ПІАРИЖ. — Ген. Сікорський, світі, присягав на тіні поляг-лих польських героїв, що його уряд живе тільки одною дум-кою: відбудови „Великої Поль-щі”.

ЛІТНЯ СПЕКА В ОСЕНІ

У стейтах Канзас і Мізурі панувала в другій половині останнього тижня сильна спе-ка. У місті Велингтон, Канзас, термометер досягнув 100 ступ-нів Фаренгейта, а в Фредонії, Канзас, 98 ступнів.

МАБУТЬ ПОЛОВНИВ САМОГУБСТВО

БЕРЛІН. — Далі курсують поголоски, що посадник міста Варшави, Степан Старжин-ський, що то обороняв поль-ську столицю, відібрав собі життя зараз по здачі міста німцям.

ВИЛЕНСЬКИЙ „ГЕРОЙ” ТАКОЖ УТІК ДО РУМУНІЙ

БУКАРЕШТ. — Польський генерал Желіговський, відомий з насильного й підступного загарбання від литовців міста Вильна, є також між тими польськими генералами, що втекли до Румунії.

ФРАНЦУСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК ПРАЦЮЄ НАД СЛІВНИКОМ.

Члени Французької Акаде-мії Наук у Парижі жертвують звичайні літні ферії працям над великим словником. Як дже поволі працюють притім згадані вчені, ясно з того, що напр. під час свого остан-нього засідання розглядали значіння слова „агонія”. Кажуть, що сьогоднішнє поко-ління не діждеться того слов-ника!

ПОЛЕКШІ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У РУМУНІЙ

БУКАРЕШТ. — Доля Польщі починає впливати і на політику Румунії супроти національних меншин. Як відомо, вона була змушена дати значні концесії німецькій меншині. А тепер подають урядово, що такі самі полекші, які дано іншим національним мен-шинам, будуть признані також і українському насе-ленню. Та з цього, що уряд розуміє під українцями, виходить, що це відноситься до українців у Букови-ні, а ті, що в Басарабії, зараховані до „росіян”.

ДО ЧОГО ПРИЙДЕ: ДО МИРУ, ЧИ ДО РУНИ?

БЕРЛІН. — Очікувана Гітлерова „промова за-мирнення” була, як згідно признають, як на кангле-ра Гітлера, дуже поміркована та виголошена у спо-кійному і розважному тоні, без злишніх нападів і погроз. Вона була звернена до всіх, як до Франції й Англії, так і до нейтральних. Тому надіються, що вона всюди викличе відповідну реакцію, але це по-триває якийсь час. Найважніше те, що Німеччина і Совети вважають, що „інцидент” з Польщею по-кінчений та що про це рішили і рішатимуть Совети і Німеччина, як також і про дальший хід подій на сході Європи. Важною точкою вважають також пропозицію Гітлера розв'язати „жидівську пробле-му” в Європі, себто створення в західній Галичині жидівської „держави”, з якими 3 мільонами жидів. Та найважніше те, що він годиться на негайне заві-шення зброї й вирішування дальших справ, як от звороту німецьких кольтонів, шляхом дискусії й пе-реговорів, а не війни. Гітлер готовий також створити малу Польщу, себто таку, що була б чисто польських земель, бо, казав він, Польща, що її створено в Версаю, вже ніколи не повстане. Гітлер під-креслив, що це остання його спроба мирової про-позиції. Спроба не допустити до мільонів жертв людського життя і цілковитої руїни, в якій опинит-ся як Франція й Англія, так і Німеччина, а то й ціла Європа.

ДАЛІ — АЖ ДО ПЕРЕМОГИ.

ПІАРИЖ. — Французький прем'єр Даладіє за-явив, що накинена Франції війна мусить продов-жатись, поки не буде досягнена перемога, яка одно-ка зможе завести в Європі справедливий і довготри-валий мир.

СКАЗАВ МАЛОЩО НОВОГО.

ЛОНДОН. — В Англії не добачують нічого о-собливого в останній промові німецького канцлера Гітлера. Вона є невистарчальною, бо нічого не го-ворить про Чехословаччину, а про Польщу подає таке, що не є до прийняття. Та все таки панує пере-конання, що англійський уряд візьме ті пропозиції під увагу.

ЩО ТО ЗА „ВИЗВОЛЬНИК”?

ВАТИКАНСЬКО. — Офіційна ватиканська га-зета „Осерваторе Романо”, розважаючи советську політику, пише таке: „Москва закриває свою імпе-ріалістичну політику кличами про визволення украї-нців, які вважають „визвольника” своїм найбіль-шим ворогом”.

ПАПА ЗАДОВОЛЕНИЙ З ПРОМОВИ ГІТЛЕРА.

РИМ. — Папа, що розуміє добре німецьку мову, слухав через радіо промови канцлера Гітлера з най-більшою увагою, а по вислуханні заявив, що про-мова була поміркована, не мала драстичних виразів і що найважніше: не наглиті справи. Дає державам доволі часу до надуми. Найбільше врадуваний папа тим, що Гітлер обіцяє відбудувати польську дер-жаву.

НІМЦІ ЗГРОМАДЖУЮТЬ ВЕЛИКІ СИЛИ НА ЗАХОДІ.

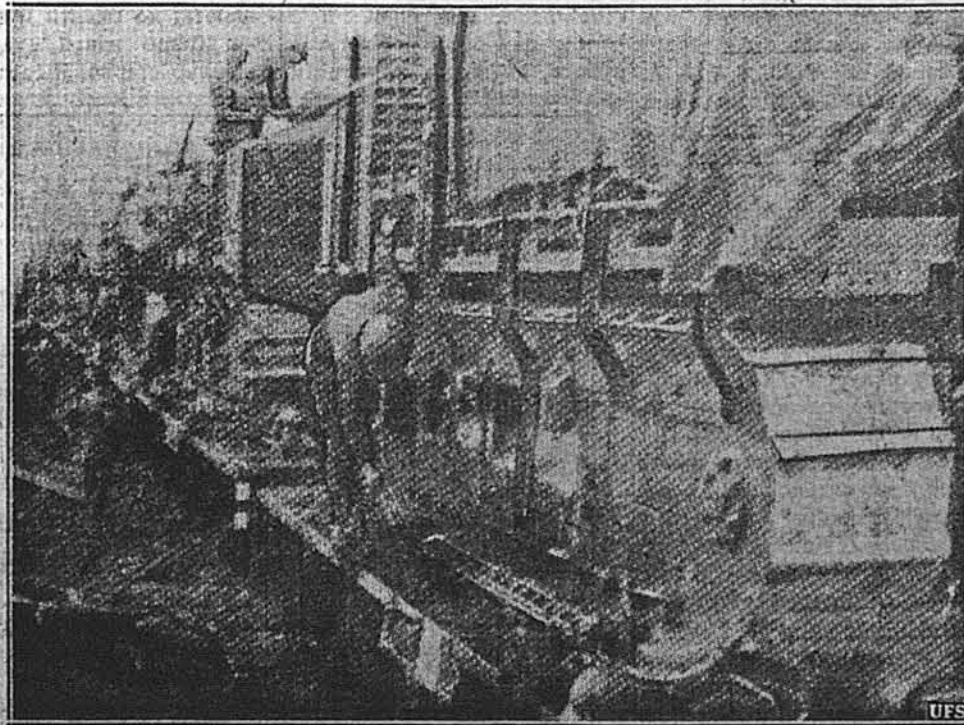
БЕРЛІН. — На заході над Реном є вже до пів-тора мільона німецького війська. З того заключа-ють, що Гітлер „додержить слова”. Значить, що коли розб'ються мирові переговори, він зараз за-хоче показати, що його мирове пропозиція не було виявом німецької слабости. А це означатиме німецьку офензиву на заході.

СОВЕТИ НЕ ПІДУТЬ ДО ВІЙНИ.

МОСКВА. — Советська преса дає до пізнання, що Совети не візьмуть участі в європейській війні. А їх договори з малими сусідніми державами мають на цілі „обезпечення” тих країн перед нападом з боку чужих держав. Совети навіть хочуть будова-ти свого роду Лінію Мажино на литовсько-німецькій границі. Значить, що ніби для охорони Литви і себе перед — Німеччиною.

ЧИ КІНЕЦЬ ОСІ РИМ—БЕРЛІН?

РИМ. — Ось так питають себе в Італії, коли роз-думують над останньою промовою Гітлера, в якій майже не було місця для Італії, а все оберталося бі-ля Москва-Берліна. Та назагал офіційно висказують погляд, що промова Гітлера була конструктивна. Кажуть, що тепер уже нема мови про німецько-іта-лійський військовий союз. Є тільки тепер між Італією і Німеччиною „тісне політичне й ідейне зближен-ня”, як це зазначив Гітлер у своїй промові.

ВОЄННЕ ОПУДАЛО.

Французький цензор перепустив цю світліну, котру перерадіювано з Парижу в Америку, а „котра” представляє величезний трактор французької армії, якого вжи-вається для тягнення важкої артилерії на фронт.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Address: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГОТОВЛЯТЬСЯ НА "ДЖАБИ"

Московські ступайки від „Українських Щоденних Вістей“ думають, що їм усміхнулася доля. Як відомо, вони виконували досі в Америці між українським народом песю службу, тож належалося їм якась заплата. Хочби навіть тільки песя, щоб тільки заплата. От хочби у виді можності стати челядниками московських чекістів, що то тепер бушують по західно-українських і білоруських землях. Чому ж би ні? Адже, взявши себе за „оборонців демократії“, вже від літ відгрозувалися вони українським народом дітям карами. І тому від літ денунціювали ввесь український націоналістичний рух як „фашистський“ і „гітлерівський“, як „протиамериканський“, за яким, як писали, уже слідять американські власті. У тому вони мали спільників, але тепер не про них мова, а про большевиків, що то тепер дають нам до пізнання, що то вони тепер робили у старім краю ось з такими нашими братами як ті, що тут працюють для української справи. Уже тепер заповідають нам оті „товариші“, що то представляють себе „демократами“, як скоро поставили вони ось таких дітяч під „стенку“, якби так прийняли їх хоч у челядники московських чекістів. Та забувають, що могли відгрозуватись іще так може тому рік чи два, тоді вони почували себе „панамі“. Тоді ще в Америці було багато людей, затуменених советською пропагандою, що тільки протестували проти „націзму“ і „фашизму“, проти Гітлера чи Мусоліні, але не проти Сталіна. Але тепер повіяло іншим вітром, трохи холодним і для московських ступайків. Правда, вони і тепер своїми „звітами“ намагаються „допомогти“ викрияти між українцями „гітлерівців“ і „фашистів“, але це вже мабуть тільки тому, що держаться ще далі старої злодійської тактики „ловить злодія!“, щоб відвернути тим увагу від себе. Та видно, що таки не дуже певні своєї позиції в Америці. Тому і готують собі якийсь заняття („джаб“) на західно-українських землях. Але щож, таких духових мізерот як вони, то й у большевії подостатком. Це московські ступайки знають. І тому зголошують себе до такого „джабу“, до якого треба тільки безхарактерності і „зоологічної ненависті“. Зголошуються помагати винишувати українських націоналістів, виявляючи вже тепер свою радість з того, що то було, колиб так українські націоналісти в Америці попалися в краю в руки московських чекістів, чи їхніх челядників, ось таких „Несторів“, що редагують ньюйорські „Українські Щоденні Вісті“.

Підносимо ці справи на те, бо наші большевицькі ступайки думають, що коли москоська чре-звичайка панує у Львові, то їм тепер легше навіть страху на українську імміграцію в Америці. Та так є і буде, що ніяка чре-звичайка, ніякі погрози і ніяке залякування і доноштво не змінять політичних напрямків української імміграції в Америці, ні її тактики в боротьбі з насильством і з окупантами українських земель.

ВІЙНА В ЕВРОПІ

Давно передбачена і предсказана війна в Європі таки відбулася. Вибухла на тім місці і з тих причин, про які говорилось вже 20 років після фатального версайського мирного договору. Багато провідних політичних діячів, зокрема англійських, ще в той час, коли в Парижі засідала мирова конференція, заявляли про протест проти надмірного розширювання границь польської держави. Зокрема англійські політики і дипломати — між ними найважливіший Ллойд Джордж — вказували на дві небезпеки для Європи від великодержавної Польщі: на спір німецько-польський за коридор та Горишній Шлес і на конфлікт польсько-український за наші західні землі, до якого спору радо вмішувалася большевицька Росія. Не вважаючи на ці перестороги у версайському договорі, переміг дух французької політики — „тигра“ Клемансо, котрий мріяв про те, щоб німців було на світі менше на двацять мільйонів. Польщі дано вілну руку на східі також з тої причини, що 1919 р. держави антанти хотіли вжити польське військо для задушення російського большевизму. Польща в планах французької політики мала бути жандармом, що держить у страхі розброєну Німеччину й ослаблену революцією Росію.

Все, що люди мають, вони звикають вважати за володіння, основане на праві. Ніхто в Англії чи в Голандії не сумнівався, що ці держави мають „право“ панувати в колоніях. Також поляки, заволодівши на підставі договорів і силою зброї землями німецькими, українськими, білоруськими та литовськими, думали, що вони тільки відновлять історичну Польщу в границях перед 1772 роком і що треба ще багато інших земель прилучити до Польщі, що належали до неї перед її першим розділом. Нечуваче історичне шастя, якого зазнали поляки від кінця 1918 р., цілком зникло в їхніх головах межу між можливим і неможливим. Так ніби через 150 років по розділах з гробу встала та сама Польща з зайдоголовною шляхтою, що панувала і руйнувала свою державу при кінці 18 в. Засліплени своїм шастям, поляки не звертали уваги на те, що діялося навкруги. Вони вірили у свою вимріяну великодержавність („моцарствоносць“), для якої польський нарід не має ні природних ні культурно-політичних сил. Коли поляки для підсилення духа свого могли зачитуватись в романах Сенкевича в часі національної неволі, то виховання цілого нового покоління методами Сенкевича після світової війни було для відродженої держави дуже небезпечно. Мрії про чашу „від моря до моря“, виложені в формі ніби наукових розвідок, політичні деклямації про польську „місію на Сході“, фантазії про будучність Польщі. Як морської держави, віра в силу і єдино в силу польського кулака — все це не могло зробити полякам приятелів серед сусідніх народів. І так прийшов час, коли Німеччина ставши великодержавою, почала домагатись нового розмежування з Польщею.

Польські політичні провідники знали добре, якою силою стало тепер німецьке військо. Навіть коли вони були певні, що німецькі домагання це не кінець, то повинні були на пропозиції погодитись, щоб витратити час. Але не могли бути в Польщі такої влади, котраб відважилася прийняти німецькі пропозиції. Польська маса, якій трубили 20 років про великодержавну Польщу, в одну мить змелася той польський уряд, що погодився на німецькі пропозиції. Таким чином диктаторська влада в Польщі сама опинилася в полоні у польської розушеної юрби. Якщо, може, після страшних поразок польської армії в війні з Німеччиною, серед польських мас настало отверзіння, то це вже запізно.

Для українців викликає велике здивування той факт, що в обороні польської великодержавності виступили Англія та Франція. Всі ми пам'ятаємо, якою невірною союзницею для Франції була Польща. Коли Франція заклочила була пакт про взаємну допомогу з Советським Союзом 1933 року, Польща рішучо поставилася проти цього пакту і на знак протесту заклочила пакт нападу з Німеччиною. Разом з Німеччиною та Угорщиною Польща брала участь у розділі Чехословаччини в осени 1938 року. Випущаючи з зайдоголовною шляхтою, що панувала і руйнувала свою державу при кінці 18 в. Засліплени своїм шастям, поляки не звертали уваги на те, що діялося навкруги. Вони вірили у свою вимріяну великодержавність („моцарствоносць“), для якої польський нарід не має ні природних ні культурно-політичних сил.

Колі поляки для підсилення духа свого могли зачитуватись в романах Сенкевича в часі національної неволі, то виховання цілого нового покоління методами Сенкевича після світової війни було для відродженої держави дуже небезпечно. Мрії про чашу „від моря до моря“, виложені в формі ніби наукових розвідок, політичні деклямації про польську „місію на Сході“, фантазії про будучність Польщі. Як морської держави, віра в силу і єдино в силу польського кулака — все це не могло зробити полякам приятелів серед сусідніх народів. І так прийшов час, коли Німеччина ставши великодержавою, почала домагатись нового розмежування з Польщею.

Польські політичні провідники знали добре, якою силою стало тепер німецьке військо. Навіть коли вони були певні, що німецькі домагання це не кінець, то повинні були на пропозиції погодитись, щоб витратити час. Але не могли бути в Польщі такої влади, котраб відважилася прийняти німецькі пропозиції. Польська маса, якій трубили 20 років про великодержавну Польщу, в одну мить змелася той польський уряд, що погодився на німецькі пропозиції. Таким чином диктаторська влада в Польщі сама опинилася в полоні у польської розушеної юрби. Якщо, може, після страшних поразок польської армії в війні з Німеччиною, серед польських мас настало отверзіння, то це вже запізно.

Для українців викликає велике здивування той факт, що в обороні польської великодержавності виступили Англія та Франція. Всі ми пам'ятаємо, якою невірною союзницею для Франції була Польща. Коли Франція заклочила була пакт про взаємну допомогу з Советським Союзом 1933 року, Польща рішучо поставилася проти цього пакту і на знак протесту заклочила пакт нападу з Німеччиною. Разом з Німеччиною та Угорщиною Польща брала участь у розділі Чехословаччини в осени 1938 року. Випущаючи з зайдоголовною шляхтою, що панувала і руйнувала свою державу при кінці 18 в. Засліплени своїм шастям, поляки не звертали уваги на те, що діялося навкруги. Вони вірили у свою вимріяну великодержавність („моцарствоносць“), для якої польський нарід не має ні природних ні культурно-політичних сил.

Бек навязав приятельські зносини з Парижем і Лондоном і дістав гарантії недоторкальності польських кордонів від Англії. Невдавна ненависть до Польщі серед французів та англійців минула, навпаки, з'явилася „шира любов“.

Не шукаймо причини цих змін у всяких „ідеологіях“. Не йде нікому з політиків європейських держав про „свободу народів“, „демократію“, „соціалізм“, „фашизм“ чи як ще можуть інакше зватися ті клічі. Спір іде і кров летить не за гасла, не за ідеї, а за життєві, реальні інтереси. Бритійська світова великодержавна не хоче допустити політичної переваги Німеччини в Європі. Бо перевага Німеччини в Європі — це загроза для торговельних інтересів Англії не тільки в старому світі, але також в інших частинах світу. Через зріст німецької сили Англія не може обороняти своїх інтересів на Далекому Сході, в Китаю, де тиснуть ся силою японці. В осени 1938 р. Англія не була готова до боротьби з Німеччиною і тоді Чеймберлін надіявся вирішити спірні справи мирним шляхом. Перегони в зброєнні впродовж останнього року показали німцям, що з часом Франція та Англія будуть мати перевагу, бо ці держави дуже багаті. Тому Берлін мусів поспішати вирішити справу коридору як найшвидше. Пакт про ненапад із Советською державою розв'язав Німеччині руки. Тому, що Польща не пішла на переговори з Німеччиною, дійшло до війни. Якщо не дійде на початку цього європейського конфлікту до якогось порозуміння між великодержавами, то війна пошириться на інші континенти. Буде це друга світова війна.

Чого можемо ждати від війни ми, українці? Не маємо причини захоплюватися цим видовищем, коли найбільші культурні нації напружують усі сили на те, щоб одні одних нищили. Як і 1914 року, також тепер ні одна з воюючих сторін не висуває української справи на порядок денний. Можна здогадуватися, що саме коштом українським досягнено порозуміння між Берліном і Москвою. Великодержави, як уже було це тому 20 років, рішають про нас без нас.

Нема такого пророка, що міг би сказати, коли скінчиться теперішня війна. Одно можна сказати з певністю: коли війна потриває довгий час і СССР лишиться в стороні від конфлікту, то, як би не скінчилася війна, ґрунт для большевизму в Європі буде найліпше приготований. Війни все-

СТОРОЖІ ДЕМОКРАТІЇ

(Написала: Еднор Рузвелт).

(Заввага: Як дружина президента, пані Рузвелт є не тільки першою жінкою країни, але теж широко знана як письменниця і журналістка та енергійна і невтомна робітниця за кращий суспільний та економічний лад. Стаття пані Рузвелт це одна з черги статей про демократію, які дістає Чужомовне Інформаційне Бюро. Ця стаття оснований на тій статті, котра оригінально була надрукована цього року у зимовім виданні „Вірджинія Квотерлі Ревю“, за дозволом котрого тут її друкуємо в перекладі).

У цьому краю росте струна переляку, а вслід за тим нестерпимість. Деколи це релігійна нестерпимість, а часом расова. За останні кілька років майже всі наші організації і багато поодинокі люди висловили свої погляди про потреби побороювання небезпечного та погубного елемента, який серед нас проявляється. Ми дозволили себе годувати пропагандою, яка викликає стан переляку. На нашій Полудні можна почути серйозні закиди, що всі члени Комітету для Промислової Організації (CIO) це самі комуністи, або що мурини є комуністами. В інших сторонах краю не один святочно ваяють враз, що наші школи в небезпеці, бо вони є під впливом жидів учителів, а всі вони комуністи. Таких прикладів багато.

Здається, нам треба негайно пробудитись і напружити всі свої сили проти того, що бачимо тут і по цілм світі, як теж бути готовими посвятити все, що маємо до розпоряджіння, щоб свобода і демократія не загинули в світі. Коли дозволимо, щоб релігійна нестерпимість серед нас збільшалася, одна група гляділа з презирством на другу, то чим можемо принести зло одній тільки групі людей, але правдивий утиск і злидні спадуть на демократію і на цілу нашу націю. Ми виховуємо людей, які не можуть жити в демократичній формі правління, але мусять перебувати під строгим надзором. Треба тільки оглянутись по світі, щоб переконатись, як легко можна себе одурити, дивлячись без протесту на кривди, роблені другому, та звалювати тягар праці і відповідальності за кожну акцію на плечі уряду або одної особи, званої провідником.

Я не вірю, щоб утиск денедь або несправедливість, котру толерують люди в будь-якій країні супроти певної групи там же, були здоровим явищем. Це незбитий факт, що демократія не може існувати там, де примінюється сила замість законів і суду. Кожного разу, коли дозволяємо на поладу спорів між робітниками і працевлаштувачами силою, то тим ослаблюємо демократію і те довіря, яке деократичні люди мусять мати, щоб могли примінювати закони до обставин, серед яких живуть, а коли потрібно, то змінювати ті закони приписаною процедурою і згідно з бажанням більшості народу.

Це правда, що нині демократія в небезпеці, бо поза нашими границями є світові сили, противні демократичній думці. Але небезпека сягає ще далше. Шо деякі народи рішуться вести усидні змагання і промовляють до себе зо зброєю та тим чином заставляють інших придукуватись до них, тоді накінець може нас чекати сцена багатьох воєн, якщо в тім самім часі будуть занехані спроби для розв'язки питань іншим шляхом.

Ми можемо читати історію цивілізації, її подвиги й упадок, як це волилось підчас панування сили. Підкреслення тої історії це оповідання кожного поодинокого страху. Мені виглядає відвагою для жінок у сучаснім періоді нашої цивілізації плекаті демократію і не падати жертвою страху. Якщо не навчимося жити разом як поодинокі люди і групи та не знайдемо способів, як поладжувати свої різниці без залякування одні других і примінювати сили, то не можемо надіятись на успіхи демократії. Поодинокі люди та відповідальні групи можуть досягти власну свободу і вгоди, працюючи спільно для осангання людських свобод та вигод для інших людей і відповідальних груп.

Так, так, Степанка: а лише забив чужого чоловіка. Коли не повісите Полянну, то чиж перестануть жінки забивати своїх чоловіків? Знайдеться й багато інших, що придуть на цю думку — в родині, льодоньки дорогі, в подружнім стані разураз знайдеться причина. Ні, ні, повісити її, та край. Та як її повісити, коли чекає дитину? Яку там дитину, чортеня їй народиться.

Викликають за свідка Симо-на Фартуха, по вулицішному Носатого. Бачив Полянну, як стояла зо Степаном того дня, коли скоїлось убивство, за потоком це було. Степане Мане, заперечуйте й тепер, що того дня були в Кривім і говорили з Полянною Гордубаловою? Не був я там, прошу. Обвинувачена, говорив з вами Маня за потоком? Не говорив. Але жандармам ви зізнавали, що говорили. Жандарми мене силували.

(Далі буде).

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ТРЕТЯ.

37

Переслухують в'язничного лікаря. Поляна Гордубалова є, за всіма ознаками, у восьмимісячній вагітності. — Обвинувачена, питається предсідник, не мусите вставати. Хто є батьком дитини, що її носите під серцем?

Юрай, шепче Поляна з потупленими очима. Гордубал вернувся шойно перед п'ятьма місяцями. Відкого б'же маєте дитину?

Поляна мовчить. Старий Маня зрікається свідцтва. Степан ховає лице в долонях, старий шмаркає сльози в червону хустину. Між іншим, Мане, не знаєте, що це за предмет?

Старий Маня киває головою: а, це наше шило, шило до плетіння кошів. І вже хоче його радісно всунути в кишеню. Ні, ні, старий, це мусить тут залишитись.

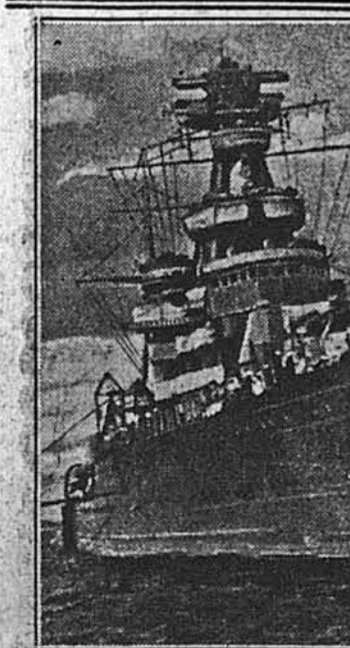
Михайло й Дюда також зрі-

каються свідцтва. Викликають Марію Яношеву. Хочете зізнатися? Хочу. Чи правда, що вам брат Степан пожадав вашого чоловіка, щоб той за-подівав смерть Юраєві Гордубалові? Правда, прошу покірно; але мій — ані за сто пар волів. Був Степан коханкою газдині? Атож, сам удомо цим хвалився. Лихий чоловік Степан, славний суде. Не гаразд було, що з ним заручили дитину; слава Богу, що з цього нічого не вийшло. — А що, свідко, чи дуже гнівався ваш брат, коли Гордубал його викликав? Марія хреститься: ах, Господи, як чорт: не їв, не пив, ба навіть не курив. — Свідка відходить і в дверях починає плакати. Жаль мені, пане великоможний... Прошу покірно, чи смію лишити тут ці гроші Степанові на тютюн? — Ні, ні, молодиче, не треба грошей, ідіть собі з Богом,

Викликають Яноша. Хочете свідчити? Як пани скажуть, прошу. Чи правда, що Степан вас прохав забити Юраєв Гордубала? Свідок, розпучливо моргає. Правда, щось таке вар'якав. Ти, мовляв, жабрак, міг би заробити гроші. — А за віщо гроші? — Шо я знаю, прошу красно, такі дурниці. — Чи казав вам, щоб ви забивали Гордубала? — Та либонь ні, пане великоможний. Давно вже це було. Була тільки мова про гроші. — Степан разураз про гроші. Чого я носитиму такі теревені в голові? Та це казав, що я дурень. Дурень, так дурень: до шибениці, братчику, це не доведе. — Чи ви не паний, свідку? — Паний, прошу, файно: випив склянку для куражу, тяжко говорити з панами.

Розправу відкладають на завтра. Степан шукає очима Полянну, але Гордубалова вдова дивиться мов вирізана з кости, наче про нього й не знала: коцава, непоказна, незграбна. Ніхто не дивиться на Степана, лише на неї, що він, хлописько чорний! мало коли хлоп забаве хлопа? Але це — власна жінка, прошу красно; що за життя, Господи, не можна ві-

рити й власній жінці! Ані вдома в ліжку ти не певний, замордують тебе, як худобину. Гордубалова вдова йде коридором ненависти, що замикається за цю, як вода. Ех, сокирю мав би її небіжчик зарубати, як вовка, коли пійма-

СОВЕТСЬКІ НАПАСТІ.

„Кіров“, російський кружляк. Для таких кораблів Росія домагається від балтійських держав приміщення в їх портах.

ється до пастки. Повісити її, гомонять тітки. Нема на світі правди, коли не піде на шибеницю. Та годі, баби, бурчать чоловіки: жінок чейже не вішають; до смерті її замкнути. — Колиб жінки судили, повісилиб стерво. Я сама власни-

ФЛІС.

НЕ МИНАЄ ТЕПЕР ДНІ,
ЩОБИ ПРЕСА НЕ ДИСКУТУ-
ЛА ЦЬОГО ВАЖНОГО ПИТАН-
НЯ. І ЩОБИ ХТОСЬ З ДЕН-
ЖАВНИХ КЕРМАНІВ НЕ
ЗГАДАВ ПРО ТЕ.

ЯК ПОЛЬЩА ТРАКТУВА-
ЛА СВОЇ НАЦІОНАЛЬНІ
МЕНШИННИ.

ЯК ХОЧЕТЕ ДАТИ НА ТАКІ
ЗАПИТИ

ОСНОВНУ ВІДПОВІДЬ

ДАЙТЕ ЙОМУ ЗБІРКУ ДОКУ-
МЕНТІВ ПРО ПОЛЬСЬКУ ПА-
ЦИФІКАЦІЮ В ГАЛИЧИНІ,
ЩО П ВИДАЛО Об'єднання Укра-
їнських Організацій в Америці
в 1931. році під наголовком:

POLISH ATROCITIES

IN UKRAINE

500 СТОРІН ДОКУМЕНТІВ.

ЦІНА ЛИШЕ 1 ДОЛЯРА.

ЗАМОВЛІЙТЕ:

"SVOBODA"

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДОНЕСЕННЯ І ПРОПАГАНДА

З Москви переслано до „Нью-Йорк Таймсу“ телеграму про те, як московське урядове радіо подає вістки про війну. Ці московські радіо вістки це лекція про те, як уживають держави радіа в часі війни.

Правильна радіо новина карська година повинна би подавати слухачам вістки про правдиві факти, подавати в цих новинах усі важні події й не додавати до подій ніяких відомок. Як сповняють це завдання урядові стації Росії?

Каже московське донесення до „Таймсу“, що московська радіостанція подала довші викидки з промови британського прем'єра Чеймберлена, згадавши широко про заходи Росії до миру, відкинення пропозиції Гітлера, але не згадала ніщо про те, що Чеймберлен подав за причину відкинення страху перед більшою німецькою агресією.

Московська радіо станція не дозволила людям у Росії почути промову Чорчила, що кидала світло на воєнні цілі альянтів. Не писали теж про це нічого советські газети.

Внаслідок того, каже донесення до „Таймсу“, 170 мільйонів людей у советській Росії не мають поняття, за що йде війна і як вона ведеться. Вони приймають загально, що Англія й Франція не хочуть воювати Німеччині й що незадовго настане мир. Це правді не левіс відповідає, але російський уряд хоче, щоб саме це його піддані приймали за правду.

ЗОВСІМ ПРИРОДНО.

Каже італійське урядове радіо, що японський уряд офіційно відступив від пакту проти комінтерну.

Цей пакт придумав фон Ріббентроп і притягнув до спілки з Німеччиною Італію, Японію й Еспанію.

Поступок Японії зовсім природний. Японія приступила до союзу з Німеччиною й Італією для боротьби проти Росії. Колиж фон Ріббентроп зробив пакт між Німеччиною й Росією, або, як це кажуть, як до пакту проти комінтерну приступив Сталін, Японія не мала чого лишатися в союзі, бо стало їй неможливо воювати Сталіна, як цей став частиною союзу.

КУДИ ІТАЛІЯ?

Візита італійського міністра заграничних справ, графа Чіано, в Гітлера знову замешувала європейських політиків питаннями: чи піде Італія до війни, чи останеться нейтральною, старуючися заробити на мирі, себто граючи сталінську політику?

Що говорили з собою Чіано з Гітлером, поза ними мало хто знає. Однак люди знають, що ця розмова була дуже коротка. З цього роблять загально висновок, що Чіано дав на Гітлерове догання, щоб Італія виступила по стороні Німеччини, відмовну відповідь. Якби дав згоду, то був би говорив з Гітлером про дальші плани. Як сказав „Ні“, дальша розмова була зайва.

Якби й так було, то хто знає, чи не хоче Чіано поторгуватися за ціну приступлення до спілки? Коли Сталін за спілку з Гітлером дістав такі гарні річі, то чому мав би Мусоліні відходити з порожніми руками?

ПРОТИПРОПАГАНДА.

Ледве завважили в Америці, що як Німеччина висилає в Польщу зупу для голодних поляків, то большевицька Росія посилає лише повні пропаганди поїзди. Тепер доноситься з Москви, що Росія ви-

силає в Західну Україну масу сірників, нафти, соли й махорки.

Можемо догадатися, що завважи американських газет про німецьку зупу й московські летючки переслано негайно до Москви.

ПОЗА ПРОПАГАНДОЮ.

Подаючи про цю посилку в окуповані краї, московське донесення до американської преси мимоходом говорить і про дарунки, які дістала російська армія в Західній Україні підчас свого окупаційного походу.

Червоні жовніри саме не могли надитуватися, що в краняхниці у Західній Україні було подостатком усякої всячини, передовсім усяких фабрикати, а притому все те буде в порівнянні з російськими цінами незвичайно дешево.

Значить, російські жовніри переконалися наочно, принаймні в дечому, скільки правди говорили їм агітатори в їх школах. Можемо собі представити, скільки то навчилися би салдати, якби пішли ще далі на захід, наприклад до Чехії або Німеччини. Можемо собі уявити, скільки би то лишилося з їх комунізму.

ЛИТОВСЬКИЙ ПАНЦИР.

Доносьть по візиті литовського представника в Москві, що Москва має для Литви спеціальні плани, далеко важливі, ніж для Естонії й Латвії: думає саме Москва уфортифікувати її західні границі.

Ці західні границі це границі між Литвою й Німеччиною. Отже фортифікації мали би бути звернені проти Німеччини. Що Німеччина могла би загрозувати незалежності Литви, це правда, але Німеччина в порівнянні з Литвою така сильна, що Литва не могла б навіть мріяти ставити опір Німеччині, якби Німеччина виступила проти неї.

З цього виходить ясно, що Росія хоче узброїти Литву проти Німеччини. Москва робить з Литви щит для Росії, щоб заслонитися слабобо Литвою на випадок виступу Німеччини проти Росії.

ЗАМОВЛЕННЯ ІДУТЬ.

Росія обіцяє Америці великі фабричні замовлення. Думає, що як прийдуть замовлення, американці будуть трохи миліше дивитися на союз Сталіна з Гітлером.

І ЦЕ ВАЖНЕ.

Доносьть каблем з Будапешту, що мадярські газети подають широкі винятки з голо- сів італійської преси.

Американські газетарі роблять з цього висновок, що на Балканах росте італійський вплив.

Доносьть теж з Риму, що ватиканська газета подає широкі винятки з промов Рузвельта про відношення Америки до війни. З цього роблять висновок, що Ватикан годиться з Рузвельтом.

У звичайних мирних часах ніхто не робив би таких висновоків ні з цитатів чужої преси, ні з широким винятків з промови американського президента. Живемо у воєнних часах.

НА ЯЗИК ЛЕГКО.

Американська Партия Праці в Нью-Йорку осудила комуністів в Америці як ворогів демократії.

Цей осуд іде всупереч гримким заявам американських комуністів, що, мовляв, вони є на 100% за демократію.

Іншими словами, Партия Праці каже: можна гримко говорити про свій сто-процентний демократизм, а рівночасно бути завзятим ворогом демократії.

ВЕЛИКІ ВОЛОДАРИ У ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ

Німб незвичайності і надлюдськості, що ним в уяві простих людей оточується постать кожного цисаря, короля чи іншого володаря держави, посилює в багатьох людей зацікавлення до того, як виглядає приватне життя такого володаря. Абдікція, добровільна чи примусова, деяких володарів, що поставила їх трохи ближче до життя пересічних людей, відслюнула різні замилування цих достойників, що віддаються їм і досі з великою пристрасію.

Перший із сьогочасних вигнанців, бувший німецький цисар кайзер Вільгельм Гогенцолерн, що проживає тепер у Голландії із великим зацікавленням студіює археологію. Крім того його найбільша розвага, це, як відомо, рубання дров. Кажуть, що за двадцять років свого вигнання Вільгельм II. майже цілком вирубав дерева у своїй посілости в Дорні, так, що його приятелі запрошують його на рубання до своїх посілостей. Запрошують цілком наче на полювання або наче на спортову розвагу.

Його еспанський товариш долі, бувший король Альфонс XIII, розважається різними родами спорту, та найбільше його захоплює біярд, що в ньому, кажуть, він дійшов до мистецтва.

Про приватні замилування бувшого негуса Етіопії Гайле Селасіє і бувшого короля Альбанії Ахмета Зогу, не пишуть майже нічого. Надто відокремлено живуть вони в спіху присвячує малайству.

своєю екзотичному товаристві, автім можна спокійно здогадуватися, що при великих фортунах, які вони пови- возили з своїх країн, і в дальшому житті вони не повіріаються своїх улюблених пристрасей і розваг. Ахмет Зогу напевно далі купуватиме для себе якнайбільше різних мундурів, далі викурюватиме денно півтори сотки папіросок, очевидно першорядного гатунку і далі в вільних годинах (коли вони в нього не „вільні“?) розважатиметься танцюючи. Справжній король-танцюрист.

Теперішній князь Віндзор, колишній англійський король Едвард VII., має кілька своїх замилувань: головне подорожує і рівночасно накручує підчас подорожі цілі фільми. В часі між подорожами ба- виться в огородинка.

Його брат, теперішній король Англії, Юрій VI., є одним з найкращих гравців у бриджа. Покійний батько обох, Юрій V., був відомий як завзятий філіателіст.

Італійський король Віктор Емануїл III. є знову завзятим нумізматиком. Він збирає старовинні монети і в цій ділянці є незрівняним знавцем.

Бельгійський король Леопольд III. любиться в спор- тах, як і його батько Альберт I., що згинув як жертва своїх альпіністичних замилувань. Крім того король Леопольд має замилування до фотогра- фії й умовлювання мешкань. Замилування невинні, „твори- чи“ й очевидно нешесві.

Більш таланту виявила го- ляндська королева Вільгельміна, яка вільні хвилини з у- відокремлено живуть вони в спіху присвячує малайству.

Крім того вона, як відомо, є завзятою роверисткою.

Оригінальне замилування має болгарський король Борис: він любить бавитися у машиніста і дуже часто сам веде поїзд.

Грецький король Юрій II. має велику пристрасі до книжок. Його бібліотека є одна з найбагатших, а головне місце займають у ній твори військового змісту.

Шведський король Густав V., не зважаючи на своїх вісім десятків літ, не вирікається своїх двох пристрасей: стрілецтва і гри в ситківку: в обох зрештою й досі є мистцем.

Данський король Христіан X. теж воліє спорт, а саме їзду ровером і мотоциклом.

Його найближчий суїд, король Норвегії, Гаакон, займається з замилуванням географією і в цій ділянці є одним із визначних учених.

Наукою у вільних хвилинах займається теж японський цисар Фрімто Текоку, що цікавиться природознавством, головне біологією. У своїй пала- ті він має велетенську лябо- раторію, що в ній працює над теорією закону спадковості.

Такі є замилування короно- ваних володарів, цисарів і королів. Безперечно, велетенські матеріальні засоби є головною основою, що умож- ливлюють володарям такі час- то дуже коштовні розваги.

Там, де начальниками держав є президенти, їхні розва- ги часто теж є дуже звичайні. Напр. американський прези- дент Рузвельт любиться у збірниках поштових значків і в риболовстві. Мексиканський президент Карденас має більш сентиментальну натуру: любить грати на гітарі і часто грає навіть при запрошених гостях. Бразилійський прези- дент Варгас любить знову о- городинство і віддає йому кожному вільну хвилину.

Французький президент Ле- брен любить свій дім і свою родину. Подібним доматором є новий володар Еспанії, ген. Франко, таксамо як і його суїд, диктатор Португалії, д-р Салазар.

Турецький президент Ісмет Інону не знає приватного життя. Для нього розвага, це нова праця.

Диктатор Німеччини, Гіт- лер, проводить вільні вечірні хвилини на рисуваних планів і проєктів великих будинків і пам'ятників. Італійський дик- татор Мусоліні любиться в спорті: авто, літак, кін, ле- щета, плавання, всілякі роди спорту його захоплюють од- наково.

І остаточно показується, що в усіх цих володарів, справді чи уявно великих, бувають розваги й замилування такі як і в інших сірих людей. Бо во- ни теж тільки люди, часто з неслухним нимбом — незвичайності.

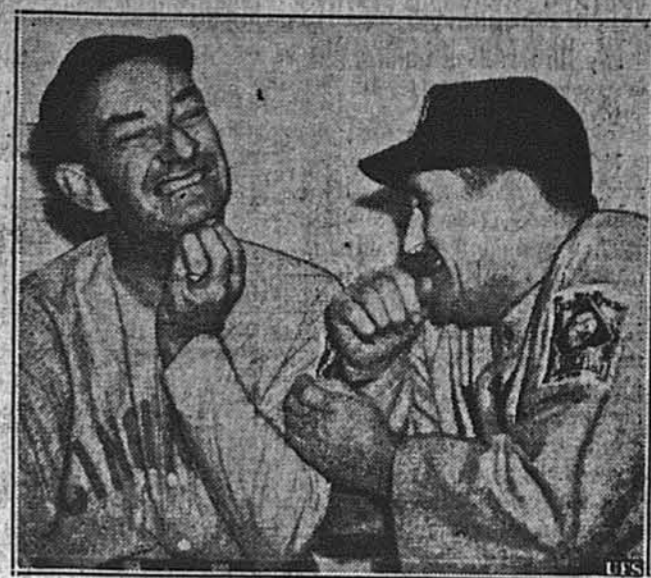
ТЕПЕР ЧАС НАПРАВЛЯТИ ПЕЧІ СПОДІВАЮТЬСЯ БРАК ЧАСТИН ДО НАПРАВЛЮ

Тепер відповіла пора, направляти печі, кухні, туалети до опівання воді й пари, — таку пораду дає „Stove Manufacturing Corporation“, 182-186 Молбері Стріт, Нью-Йорк. Це підприємство, яке має широкий досвід на своєму полі, радить кожному домовласникові порозумітися негайно з пловбом, цинарем, за- казачем інстемі водоогрівання й пари, чи кимнебудь іншим, що зай- мється цією ділянкою удержання дому.

„Стов Менефекчеринг Корпорей- шен“ оповіщає при тому, що вона має на складі велику кількість вся- ких потрібних до напруги причан- далів і матеріялів, та остерігає, що з поступом сезону матеріялів може забракнути навіть у найкраще за- осмотренні складах.

„Стов Менефекчеринг Корпорей- шен“ зовсім не вагається сказати, що вона має найбільший у Злуче- ній Державах вибір нарядів й ма- теріялів, потрібних до напруги до- му.

Крім таких частин, потрібних до напруги, фірма має теж на складі різні печі, кухні, парові й водні опівачі, нафтові печі, газові печі, газові водоогрівачі, цементові печі, цементи до дахів, рур, шруб, — коротко все, що відноситься до не- го бізнесу. (огол.)

„БОСИ“ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГРИ АМЕРИКИ.
Бил МекКечні (наліво) менаджер „Синсинеті Редз“, та Джов МекКарті, менаджер „Нью Йорк Енкіс“.

НЕ БУДЕ ДОМІНІАЛЬНИХ ВИБОРІВ, ЛИШЕ ПРОВІНЦІАЛЬ- НІ В КВЕБЕКУ

Ліберальна партия, що є те- пер при владі в Канаді, має в звичаю розписувати загальні вибори що чотири роки, а не, як приписує виборчий закон, що п'ять років. Тому всі спо- дівалися, що в жовтні відбу- дуться „домініальні вибори“. Однак з огляду на європей- ську війну, до котрої зміща- лась теж і Канада, цього року загальних виборів не буде. Та- ку заяву зложив прем'єр Ме- кензі Кінг. Такі вибори від- будуться наступного року, од- нак продовження рішення парламенту на 6 літ теж не буде, як це сталося у 1917 ро- ці, в часі світової війни. Не бу- де теж і провінціальних ви- борів, навіть в Альберті, де во- ни мали попередити доміні- альні, з винятком французь- кої провінції Квебеку, де такі вибори розписано на 25 жовт- ня. У згаданій провінції, де від 1936 р. при владі є уряд фран- цузських націоналістів, „юніон насіонале“, з прем'єром Дю- плесі (DUPLESSIS) на чолі, роз- писано передчасно вибори з огляду, що виринуло питання великої ваги. У своїй розв'язу- ючій легіслатурі розписуючій нові загальні вибори говорить прем'єр Дюплесі, що доміні- альний уряд під претекстом виповідження війни старається скріпити розпочату кілька літ тому кампанію асиміляції й централізації до нестерпного ступня. Домініальний уряд з нагоди війни наміряє центра- лізувати всі фінансові засоби як поодиноких осіб так і му- ніципалів, провінцій і цілої Канади.

Провінція Квебек рада би співпрацювати з домініальним урядом, однак під умовою, що автономні права провінції бу- дуть респектовані; колиж до- мінія змушує провінцію вести протиконституційну фінансову співпрацю, вона на це не го- диться. Населення провінції має тому рішити, чи одобрить політику національного уряду прем'єра Дюплесі.

МОЛОДІ УКРАЇНЦІ ЛЕКТОРАМИ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ

Цього року два албертійські українці стали лекторами у високих школах у Канаді. Од- ним з них є 21-літній Павло Олішник з Клір Вотер в Ал- берті, що цього року одер- жав бакаляврат знання в хе- мії в МекГіл університеті в Монтреалі. Він став саме лек- тором хемії в університеті в Торонті, Онт.

Другим українцем, який по- кінчив студії в албертійським університеті і став лектором у високій школі, є п. Микола Ні- колайчук. Николайчук похо- дить з колонії Вилна в Албер- ті і в 1936 р. одержав бака- ляврат знання в рільництві, а в 1939 р. титул магістра в ріль- ництві. Він став тепер лекто- ром у Колегії МекДонелла в Монтреалі.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АДВО- КАТ НАД ТИХИМ ОКЕАНОМ

Місто Венкувер, що лежить над Тихим океаном у Бритій- ській Колумбії, має тепер пер- шого українського адвоката. Є ним п. Микола Бартман, бу- вший гр.-кат. священник і бу- вший доволітний секретар еп. Н. Будки. У Венкувері живе споре число українців, є теж українська гр.-кат. парохія, в якій душпастирює о. Шевчук, Ч.С.В.В. Є Укр. Народний Дім, тому потреба українського ад- воката, щоби помагав місце- вим українцям у всяких судо- вих справах, давалася діймаю- чо відчувати.

ЗБІЛЬШЕНА ФРЕКВЕНЦІЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ СТУДЕНТІВ

В албертійським університе- ті в Едмонтоні вписалося цьо- го року 1,532, а в саскачеван- ським у Саскатуні 1,619 сту- дентів. Цьогорічна фреквен- ція студентів обох універси- тетів значно перевищає ми- нулорічну, не зважаючи на існування воєнного стану між Канадою й Німеччиною.

АСТОРИ НА СЛУЖБІ.
Лейді Астор, американка з роду, віддана за лорда Астора, за своїми двома синами, що служать в англій- ським війську.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІМ ПОТРІБНІ КНИЖКИ

- Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби захопили її читати.
- Ось Вам вибір таких книжок для дітей:
- ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класи) М. Матвійчука 50 ц.
  - ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класи) М. Матвійчука 60 ц.
  - ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класи) М. Матвійчука 75 ц.
  - ШКІЛЬНИ СПІВАНІК у двох частях. Зладив Ф. Колесса 75 ц.
  - СПІВАНІК, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса 20 ц.
  - ЗБІРНИК НАРОДНИХ ПІСЕНЬ. В укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Ф. Колесса 60 ц.
  - СПІВАНІК для дітей дошкільного та шкільного віку. Зладив Михайло Гайворонський 30 ц.
  - МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей. Підбрав і впорядкував Михайло Таранько 20 ц.
  - ДИТЯЧІ ЗАБАВИ, зібрав і впорядкував Михайло Таранько. Містить гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень 35 ц.
  - СЕРДІЧНИЙ ВІНОЧОК, вязанка святочних ба- жань для українських діточок. Зміст: Бажан- ня на іменини або уродини, на Новий Рік, на Великдень, на Різдво, на Свято Матері. Також декламації на Свято Матері. 30 ц.
  - ПРИГОДИ РОМКА БОМКА. Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. 30 ц.
  - МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипакевича 15 ц.
  - МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович 35 ц.
  - БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релі- гії. о. С. Біленький. Ілюстровані 35 ц.
  - ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Бі- ленький 50 ц.
  - ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:
  - МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис висловів. Практичний підручник для вчите- лів і кандидатів учительського знання. Зла- див д-р Кость Кисілевський 65 ц.
  - МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання пер- ших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук 75 ц.

Замовлення слати:
"СВОБОДА"
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ВИХОВНІ ІНСТИТУТИ, ШПИТАЛИ І СЕМІНАРІЇ В КАНАДІ

У Канаді під цю пору є три виховні інститути або бурси для шкільної молоді. У Саскатуні, в провінції Саскачеван, є бурса або виховний інститут ім. Петра Могили для хлопців і дівчат. Цей інститут є під впливом православної української церкви, що є членами української автокефальної церкви. У ній стадо мешкає, навіть протоєрей В. Кудрик. У цій інституції є місце на 100 або і більше підопіку. У Саскатуні є теж недавно основана Бурса ім. Маркіана Шашкевича. Є це гр.-кат. Бурса, що є під протекторатом еп. В. Ладика. У бурсі є місце на 40 студентів. Нагляд над бурсою має грек.-кат. священник. Обі бурси мають власні будинки. В Едмонтоні є бурса або інститут ім. М. Грушевського. Його основано в 1918 р. Є він у руках православних українців, має місце на 30 підопіку, а також міститься у власній будівлі, який цього року гарно відреставровано зверху, коштом яких \$1,200. У всіх інститутах учать української мови, літератури, історії, співу і танців. Студенти організують у них студентські кружки для самоосвіти з відчитами, публічними дебатами, концертами і подорожами в красномовстві тощо.

Досі є в Канаді два українські шпитали; оба знаходяться в Андерті: один у містечку Мондер, а другий у містечку Вилінгтон. Оба шпитали зовуться загальні й оба ведуть сестри служебниці, що є кваліфікованими піклуванками хорих. Тепер носяться згадані сестри з наміром оснування третього шпиталу в Глендоні.

У містечку Мондер, яких 65 миль на схід від Едмонтону, у величавій обителі (монастирі) оо. василіянців знаходиться перша на американському континенті українська духовна семінарія, з якої щорічно виходить кількох українських гр.-кат. священників, монахів василіян. Богословів вчать у тій семінарії два професори теології, що покінчили свої студії у Чітта де Ватикані, цебто в Римі. Згаданими професорами є оо. Лесюк і Когут. У згаданій монастирі є теж нижча духовна семінарія і новіціат. У згаданій містечку заклали оо. василіянці свою друкарню, з лайнштайном, пресою та іншими друкарськими машинами. У друкарні друкують двотижневик „Світло“ і книжечки духовного змісту.

Верблюдів мають довгі попки, які служать їм до охорони одної від блеску і піску.

НЕДІЛЯ, 22. ЖОВТНЯ 1939, ГОД. 3. СПОЛУДНЯ

В ДОМІ КАРПАТІЯ, 217 Іст 6-та вул. в НЮ ЙОРКУ

ЛЕКЦІЯ Д-РА С. ДЕМИДЧУКА

на тему:

УКРАЇНСЬКА ПУТЬ ДО ОБІЦЯНОЇ ЗЕМЛІ

В доклади будуть обговорені між ін. такі справи:

Хто пророк у світі батьківщині? Яку дорогу показують українські пророки, щоб діти до діда? — Велика сваднина ідеального князя України. — Патрістичні завдання автора української героїчної поеми з ХІІ століття. — Що сильніше від сили гармат і війни? — Українська сила в світовому катаклізмі. — Завин України до Америки українців. — Роль еміграції в словах Українського Мойсея. — Деякі практичні завдання під теперішню пору. — Підготовка українського месіанізму.

Вступ на лекцію 25-ї. Хто прийде після години 3-тньої, платить 35 ц. Додаток призначений на розбудову українського осередку в Нью-Йорку.

234, 40, 4

ЗНИЩЕННЯ ГОРОЖАНСЬКИХ ШІКЛІВ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

За нашого уряду було в Карпатській Україні 36 горожанських шкіль, мадяри зредували на 6, проти чого населення стихійно запротестувало. Але, не маючи політичної сили, під страшним терором іншої можливості протесту, протестують вони тим, що не посилюють дітей до шкіл. Нема української школи, то „угро-руської“ непотрібно.

Найбільшою горожанською школою в цій бувшій ЧСР була горожанська школа в Ужгороді, в якій були зайняті 45 учителів (дітей біля 800—1000).

Тепер доходить з Ужгороду вісті про катастрофічний упадок тієї школи. Але нехай говорять цифри: до цілої школи на шкільний рік 1939/40 вписалося тільки 43 (сорок троє) дітей. — (КУПС).

80 відсотків усіх торнадів у Злучених Державах трапляються між полуднем і 6-тою пополудні.

МОРСЬКІ РОЗБІЙНИКИ?

На „баль морських розбійників“ улаштований Союзом Студенток при університеті Пенсильванії дві студентки з'явилися в цікавих розбійницьких костюмах.

ВЖЕ Й СПІВАТИ НЕ ВІЛЬНО В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

Недавно кілька українських учителів (імен з відомих причин не містимо) вибралися на прогулянку під пологину Говерлю, думаючи, що хоч бодай тут можна заспівати українські пісні. На нещастя, поблизу вилежувався мадярський військовий старшина в туристичному одязі, зробив на них донесення і їх найближча жандармерія арештувала. Вони сидять і досі. — (КУПС).

ЗБОРИ ВІДПІЛИ У. Н. СОНЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Я. Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від 316, відбулися в четвер, 12. жовтня, в У. Н. Домі при 831 Джозеф Ежені, в годині 8. вечір. Просілися всі члени прибути, вислухати звіту урядників, як рівнож просілися тих, котрі вносять більшу суму до Тов. каси, щоб сплатували позмови. — П. Ковтун, гол.; К. Кузьмичський, кас.; В. Іванович, секр.

Схрещування цибул і часнику дало новий рід городовини, що зветься „гарліон“ і посідає найкращі прикмети обох схрещуваних городовин.

КУЛЬТУРНІ ГОРОДИ

Клівленд, О.

Там, де бурий вітер віє від півночі, Де озера „Ірі“ водичи хлопоче, Там кишло сонце своїм ясним лучі, Освітлює труди, пічч, невмиручі, Освітлює славу численних мародів, Що світить там в виді „Культурних Городів“.

Там Шіклер і Гете з віночком лавровим, І Гайне і Лесюк на тім мармуровим: З очей їх бже гордість германів і сила, Минувшиша слава й будучиість шаслива, Бе непоборимість, завзятість і стійність, Наука і поступ, характер і сміливість.

А там, у затишку, поміж деревами, Поміж хідниками й пишними квітками, Стоять у задумі сам Шекспір безсмертний. Хтож то його діла у силі затерти? Він Англії славу убрив в пишні шати, Він душ людських силу умів змалювати. Нема там ні блеску, ні срібла, ні золота, Там Менделєєв, Гаам, Ахад і Ребека, Що злих їх бже скормить: й наука велика; Це ті, що так хитро, без проливу крові, Повели гребів до сини і слави.

А оде, до світла сонця золотого, Італії славу і Риму старого, Там ріжні старинні мудрці і поети, Там на честь героїв склали з гори „Грати“. Там дерева, хити із Цезаря-краю, Де нарід неволі і гнету не знає.

А ось, на горбочку так видному всюди, Грецька культура пишатице буде: Тут старі Атеї будуть всім казати, Що грецьку культуру не легко спотпати. І хтоб тут не глянв, згадає ту силу, Як давно велика держава в них шила.

А осьде балканська маленька держава, Що з югословинських племен в них повстала: Це Югославия себе не забула І тут пречудесні пам'ятки зданула.

Стоять тут: Барага, Бернш і Грегориш, Ім мусиш поклонитись, хочеш, чи не хочеш. Що далі: тут чехи, Польща і мадяри І багато ще інших свій культ тут казали, Всі глянуди в свої рідні старовини, Померлих дивити з гробів, з домонини І славлять: Дивіться, чим, як, де ми живи, Що доброго світу ми в вічність лишили!

А тут, із за тіней Марк Твейн вигадає, Америки славу і культ представляє. Він дивиться гордо на всі ті народи, Що тут збудували „КУЛЬТУРНІ ГОРОДИ“, Він гітяться, що тут земля Вашингтона; Приняв людей цих до свого лона.

А ось, прийдіться: тут Литва сіє, Пам'ятник „Княгині Баруті“ всімаєсь. Це дар жінок Литви, на пам'ятку гідну Своєї славної Жінки, як матері рідній. Тут Басанавіюс, поет їх здивнує, І до свого народу весело всімхнує.

Він немов говорить: Литовці, ви рідні! Ви чести й пошани у світі є гідні. Ви дивилися свого „Геліміна“, Тут ваша вся сила і слава прадідна. Бережіть, о діти, що гордість і славу, Малу, сильну духом, Литовську Державу!

А проти литовців і греків старинних Дивися чужинце, дивися, бо дивно! Тут ніби піляри Європи східної, УКРАЇНИ ГОРОД тут, культури старої! Над бистрим потоком, поміж шляхами, Тут зноситься слава, що спала віками.

Тут бачиш пороги козацькі, Дніпрові, Поля, діси, бори, хити пречудові, Що нашу землю, степ і гори вкривають, Веселі по бурі барв все позичають. Тут бачиш баранку й васильку косиці, Берези, калинку, карпатські ялиці.

А по середині, чужинце, дивися! Це Володимир наш згору зняв правницю. Він хрест трирарний утору підносить І віру Христову Україні голосить. А світає від нього так, як пречудово: Це наша культура із вірою в Бога.

Дивися, чужинце, хто тут стоїть зправа: Це той, що за нарід дав жертви криваві. Це той, що життя своє піднявся стерпiti, Щоб нарід, Україно, до життя озбути. Це той, що за правду страждав і загинув, Це ТАРАС ШЕВЧЕНКО, БАТЬКО УКРАЇНИ!

Він думу думав й питає у світу: „Чи вже ви пізнали, чий ми всі діти? Чи вже ви пізнали, за що ми страждали, За що всі могли в степах вирости? Дивіться, читайте! Це Україна-моя, Що нам всі століття життя хоронить!“

А зліва, дивіться: Це муж той дозурний, Що пів соот літ прайв відваж для культури; Це Син України, трудящий над всім, Він пробивав скали словами своїми, Він вчив нас не ждати помічі в нікого, Самим йти до долі і шати своєї!

Це той Камінер наш, це Фрэнко незломний, Що нам казав: жиний шити той, непоборний, Що нас дивив йти шляхом праці і науки, Щоб в своїй державі жили діти й внуки.

Це той, що від нього ви вчилися багато, Як падали й знову вставали, не піддались. А тут же, напроти України города, Стоїть сестра Литва, до нас все так добра. Стоїть вона відома й немов усімаєсь І своєю сестрицю в тузі розважає: „Не плач, Сестро моя, Україно-жохана! Діждася я волі і твоя настане!“

А з другого боку стара грецька мати, Що вчила нас в вірі Христа виростати, Стоїть, споглядає і гітяться зтиха, Що вже Українці минається діхо, Що вже в Чорнім морі панонуть татари, Ось, ось там заблизнуть ТРИЗУБА ПІЛЯРИ.

Оце Україна, вороже лукавий, Що ти її задрій можності й слави! Оце Україна, що ворог неситий Усе намагаєсь її загубити. Він все йі готовиш лиш: смерть і могилу, Підкопував віру, ломив її силу.

Він крап її скарби, землі-хліб насущний, Він нищив культуру її невинну; Топтав її вічно дикими ногами. Під ним Україна стогнала віками, Але знов вставала, хоч й нежизна, бита І до цих пор дожила, в славі серед світа.

Отеж і вона тут, що діти здивнує, Що тут на чужині її не забули. Пишаєсь Україна в „Культурних Городах“ І гітяться: Нею її діти горді. Влітайте діти, бережіть цю славу, А дивітеся скоро України Державу!

(Уложене в „Культурних Городах“ Шекспіра під статуєю поета).

Степан Мусійчук.

МОГИЛИ СІЧОВИКІВ У ХУСТІ СТОРОЖЕНІ МАДЯРАМИ

В Хусті є три могили Січовиків (крім тих невідомих, бо мадяри в багатьох випадках розстрілювали на власну руку і закопували на місцях розстрілу, або кидали в Тису). В одній могилі, найбільшій, лежить 45 наших героїв, в другій двадцять, а в третій невідомо скільки. Дві останні знаходяться на цвинтарі, але перша, найбільша, лежить вище українського цвинтаря на замкові горі, зліва, зараз біля дороги. Є величини одної більшої кім-

нати. Мадяри зарівняли її просто з землею, щоб і сліду не було видно. Хреста або якогось іншого знака на могилах взагалі нема. (Гробар твердив, що він дістав наказ між трупами поховати і живих, тяжко ранених Січовиків, що він нервово не витримав і справді вважав кілька днів збожеволів).

На могилах появилися вінки та букети цвітів і могила ця стала прощеною для карпатської української народу. Українці промально відвідували могилу борців. Мадяри це спостереження поставили військовою сторожою і нікого до могили не допускають... Бояться духа світ-

лої пам'яті лицарів-Січовиків... — (КУПС).

ЖИВНИЙ ПРОВАЛ У СССР.

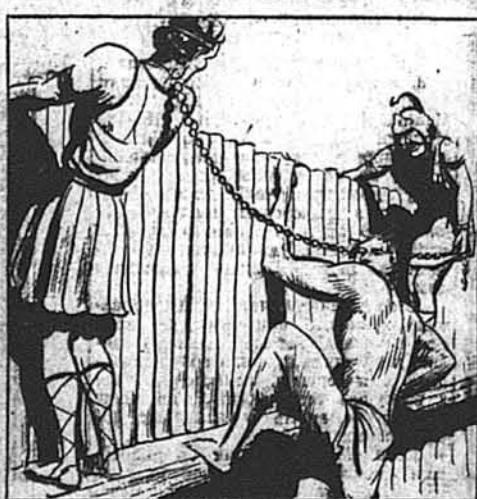
Усупереч запевненням московської преси виявилось, що на 20. червня ц. р. для ремонту комбайнів і інших рілничих машин виконали тільки в 69.3 відс., а в совхозах на 54.8 відс. У зв'язку з тим Комісія Контролі при Раді Комісарів СССР уділила догани низці начальних відділів совхозів і будови машин при комісаріаті рілничества і кількох з них післала „в одставку“.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(100)

Переляканий на смерть лев перескакував з одної лужки до другої, шукаючи виходу з цього амфітеатру. В кожній лужці він перевертав сидячих шляхтичів, що з страху лежали довго на долівці й не підносились. Нарешті лев натрапив на коридор, що провадив на двір. Він побіг ним, поки не дістався на волю.

А Тарзанові звелено вертати назад на своє становище. Немовби нічого не сталося, він знов станув біля Вальтора. Тепер сторож, що то насміхався з нього передтим, дивився на нього з найбільшою пошаною і тремтінням. Вальтор сміявся: „Менофра повинна нагородити тебе за таку забаву“.

Тарзан поглянув у бік Менофрі і побачив, як вона стояла ціла і здорова, тільки гряслася з переполоху. Але страшна лють уже викривила її обличчя. Тарзан завважив: „Поправді сказати, я не хотів забавляти ні Менофрі, ні навіть левів. Зате я хотів побачити трохи льва Менофрой. Але лев дурень, утік“.

Скоро вернувся той офіцер, що підготував це видовище, і побачивши Тарзана, промовив: „Ти нерозумно поступив, кидаючи льва на Менофру. Менофра була така захоплена твоєю боротьбою з Гайрком і львом, що вже дарувала тобі життя. А ти все поспував. Тепер вона змінила свою думку і зарядила, щоб тебе і Вальтора відразу знищили“.

ВЗОРИ

КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д. М. С. І СТЕМІЛЬОВА-НІ РІЧІ.

UKRAINIAN BAZAAR, 170 E. 4th St., NEW YORK, N. Y.

ПЛАНІ ПИЛЬНУЙТЕ ВАШЕ ЛІЦЕ, щоб воно не старіло і не пшалося. Можете це зробити тоді, коли ви зробите самі власні, добротні, якісні крем. Пиліть і залучіть \$1.00, за що одержите дві річні форми, опрацьовані спеціалістом-косметиком.

GREGORY SENIOW Beauty & Cosm. Spec.

14. W. Chestnut St., Chicago, Ill.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок. Шкіра й кров. Аналізи крові для подружжя самотня.

Геморойд і жилаки лікується без операції.
223. SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. Gramercy 7-7697

Офісові години: 10-8; неділя 11-2. Жінки-доктор до обслуговування. X & Флюороскоп.

Д-Р ВОЛОД. ГАШИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ

690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.

Tel.: Essex 3-5066

Урадові години: Від 1 до 3 поночі, від 6 до 8 вечір.

В неділю згідно з умовою.

ЗАМЕДВАНІ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

доводять до безпотрібного терпіння.

Аналізи крові, луги „Екс“, аналізи сечі, медична екзамінація

ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ

запевняють удачу діагнозу.

Ревматичні стани, „Гей Фівер“, астма, клопоті відходової кишк, пірра, залоз і нирок лікується модерними способами. — ПОРАДА ДАРОМ.

DR. DE RUHA

128 East 88th St., New York City.

Кожного дня від 10-2. год. і від 4-9. У неділі від 10-2.

Освіта ждалась для жінок.

Д-Р ЮРИЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урадові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МІРОН ЛІТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Вез-решити, як далеко вози Нью-Йорк. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга швидка.

1-й етаж. — Офіс: 883 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ УНДЕРТАЙКЕР

заряджує погребам по ціні та найкращій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th St., NEW YORK CITY.

Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, БРОКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-5577